

Zaopatřovací příspěvek

Novela zákona o SPOD

- **novela zákona č. 359/1999 Sb.**, o sociálně-právní ochraně dětí a souvisejících předpisů (zákon č. 363/2021 Sb.)
- účinnost převážně od 1. 1. 2022
- nová úprava zaopatřovacího příspěvku: **část osmá, §50b – §50u**
- podrobnější info na:
<https://www.mpsv.cz/web/cz/novela-zakona-o-socialne-pravni-ochrane-deti>

Zaopatřovací příspěvek: účel

- poskytnutí **základní podpory** mladým dospělým opouštějícím náhradní péči
- v současné podobě prosaditelné, pokud jde o studenty (nezaopatřenost) odcházející z pěstounské nebo ústavní péče
- nastavení **základních podmínek** – délky předchozí péče, spolupráce se soc. kurátorem X zároveň obsahuje **řadu zmírňujících výjimek**
- zaopatřovací příspěvek **navazuje** na dosavadní systém podpory OSPOD + soc. kurátora, soc. služeb, dávkové podpory a možnost setrvat v náhradní péči

Zaopatřovací příspěvek: dva druhy

1. opakující se se zaopatřovací příspěvek (§ 50b):
15 000 Kč/měsíc po dobu splnění podmínek
2. jednorázový zaopatřovací příspěvek (§ 50c):
25 000 Kč jednorázově

Zaopatřovací příspěvek opakující se: komu

- 4 základní podmínky:
  1. trvání **potřebné doby náhradní péče** před zletilostí (nebo plnou svéprávností)
  2. stav **nezaopatřenosti**
  3. **neodsouzení** k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, dokud nebylo zahlazeno
  4. existence **individuálního plánu** mladého dospělého

Nárok na opakující se zaopatřovací příspěvek může vzniknout **kdykoliv**, když jsou splněny tyto podmínky, tj. nemusí hned po zletilosti a může vzniknout opakovaně.

Zaopatřovací příspěvek opakující se: doba trvání náhradní péče

- náhradní péče **bezprostředně před dosažením** zletilosti nebo plné svéprávnosti trvala alespoň **12 měsíců** (ústavní výchova, ZDVOP, zprostředkovaná PP) nebo **3 roky** (nezprostředkovaná PP)
- **nebo:** v průběhu trvání náhradní péče došlo ke změně osoby pečující ke změně poskytovatele služeb v zařízení ústavní výchovy;
  - mladý dospělý byl **bezprostředně před** svěřením do pěstounské péče v ústavní výchově alespoň po dobu 12 měsíců po sobě jdoucích (= **1 rok UV + min. 1 den PP**)
  - mladý dospělý byl **bezprostředně před** nařízením ústavní výchovy nepřetržitě alespoň 1 rok v pěstounské péči a následně nařízená ústavní výchova trvala alespoň 6 měsíců po sobě jdoucích (= **1 rok PP + min. 1/2 roku UV**)
  - bylo nařízeno **předběžné opatření** o svěřením do PP nebo ústavu, po kterém následoval rozsudek.
- doby, po které trvala péče zakládající nárok na zaopatřovací příspěvek, **se pro účely splnění požadované doby trvání náhradní péče sčítají**, pokud jednotlivé druhy péče zakládající nárok na zaopatřovací příspěvek **na sebe bezprostředně navazovaly**.

!! pozor, doba svěřením dítěte do tzv. péče jiné fyzické osoby (svěřenectví) nárok na zaopatřovací příspěvek nezakládá!

Zaopatřovací příspěvek opakující se: výjimky

- doba trvání náhradní péče **se nevyžaduje** u náhradní péče z důvodů **úplného osíření**
- požadavek trvání 3 roky u nezprostředkované PP **se zkracuje na 12 měsíců**, v případě:
  - prohlášení rodičů za nezvěstné,
  - pobyt rodičů ve zdravotnickém zařízení nebo v pobytovém zařízení sociálních služeb, nebo
  - vzetí rodičů do vazby nebo nástup rodičů do výkonu trestu odnětí svobody.

Na žádost mladého dospělého může Generální ředitelství ÚP rozhodnout o **odstranění tvrdosti zákona a prominutí splnění podmínky:**

- trvání náhradní péče do dne dosažení zletilosti nebo nabytí plné svéprávnosti,
- doby trvání náhradní péče bezprostředně před dosažením zletilosti nebo plné svéprávnosti.

Zaopatřovací příspěvek opakující se: ústav – PP - samostatnost

Mladý dospělý v náhradní výchově má po dosažení zletilosti v nezaopatřenosti prakticky **2 možnosti** systémové podpory:

1. **Setrvání ve stávající péči** (ústav nebo PP) a dále využívá plné přímé zaopatření ústavu nebo dávky PP
= zaopatřovací příspěvek nenáleží

2. **Osamostatnění**, návrat domů nebo setrvání u pečovatelů bez dávek PP (vzájemná dohoda)
= zaopatřovací příspěvek náleží (do r. 2027 možnost volby)

Zaopatřovací příspěvek opakující se: jak se doba náhradní péče doloží?

- k žádosti o zaopatřovací příspěvek se **doloží rozsudek/rozsudky** soudu o svěření do PP nebo ÚV (nebo rozhodnutí o předběžném opatření apod.)
- rozsudek má mladý dospělý u sebe nebo je k dispozici v jeho složce v ústavu/u pěstounů nebo na OSPOD (podle trvalého bydliště) nebo u soudu
- pokud je mladý dospělý již delší dobu mimo péči, stačí se obrátit na bývalý ústav, pěstouny, OSPOD – budou schopni dokumenty dohledat (archivace)
- pokud **by nebylo jisté, jestli doby odpovídají**, situaci posoudí Úřad práce, kam se podává žádost (případně může být požádáno o odstranění tvrdosti zákona)

Zaopatřovací příspěvek opakující se: nezaopatřenost

- **nezaopatřenost** je posuzována dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, tedy jde o **mladého člověka do 26 let věku**, který se
  - soustavně připravuje na budoucí povolání,
  - nemůže studovat nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz,
  - není schopen vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu,
  - po skončení povinné školní docházky je veden v evidenci krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti.
- nezaopatřenost se dokládá k žádosti o zaopatřovací příspěvek potvrzením o studiu nebo dokladem o zdravotním stavu apod.
- **!! pozor, nelze 3x změnit školu bez závažného důvodu**

Zaopatřovací příspěvek opakující se: nespáchání trestného činu

- mladý člověk nebyl pravomocně **odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody**, který dosud nebyl zahlazen
- tuto skutečnost mladý člověk nedokládá, ale **Úřad práce si ji zjistí sám** (výpisem z rejstříku trestů)

Zaopatřovací příspěvek opakující se: individuální plán mladého dospělého

- **nástroj spolupráce** mezi mladým dospělým a sociálním kurátorem (ne nástroj kontroly!)
- musí být zpracován **před podáním žádosti** o zaopatřovací příspěvek, nejdříve 6 měsíců před dosažením zletilosti
- zpracuje **sociální kurátor OÚRP na základě cílů formulovaných mladým dospělým** a podle potřeby dalšími aktéry (obec, NNO, ÚP, OSPOD, pečovatel,...)
  - soc. kurátor plán **pravidelně aktualizuje** (min. 1x 6 měsíců – doložení ÚP)
  - mladý dospělý **poskytuje součinnost** a plní plán

!! Individuální plán se nikam nedokládá, pouze soc. kurátor do žádosti o zaopatřovací příspěvek potvrdí jeho existenci a realizaci

- **Forma plánu** je možná obdoba standardizovaného záznamu soc. pracovníka
- **Obsahem je:**
  - nastavení spolupráce mladého dospělého a sociálního kurátora
  - příprava na budoucí povolání, hospodaření, zaměstnání, bydlení, partnerský a rodinný život
  - cokoliv podle potřeb mladého dospělého.

Jak se sociální kurátor o mladém dospělém dozví?

- o orgán sociálně-právní ochrany (příslušný OÚ ORP) je **povinen informovat sociálního kurátora o ukončení péče** zakládající nárok na zaopatřovací příspěvek (tj. o nadcházejícím ukončení pěstounství, poručenství nebo ústavní výchovy) **nejméně 6 měsíců před tímto ukončením** a poskytnout mu informace pro zajištění návazné sociální práce s mladým dospělým

!! Pokud by mladý člověk blízky zletilosti se sdílením informací OSPOD nesouhlasil, je třeba to respektovat a poskytnout mu pouze poradenství o možnosti spolupráce se soc. kurátorem a/nebo podmínkách čerpání ZP.

- o případně se mladý dospělý na sociálního kurátora **obrátil sám**, nebo s pomocí NNO, ústavu, pěstounů apod.

Zaopatřovací příspěvek jednorázový

- nárok má mladý dospělý, který **byl ke dni dosažení zletilosti nebo plné svéprávnosti v pěstounské péči, poručenství nebo v ústavní výchově**, pokud
  - není nezaopatřeným dítětem nebo
  - přestane splňovat podmínky nároku na opakující se zaopatřovací příspěvek.
- nahradí jednorázový příspěvek při ukončení PP
- v případě, že mladý dospělý obdržel při odchodu z ústavu „odchodné“ věcná pomoc nebo jednorázový peněžitý příspěvek podle § 33 zákona č. 109/2002 Sb.), **má nárok na jednorázový zaopatřovací příspěvek v plné výši, pokud by hodnota odchodného byla méně než 25 000 Kč**
- v případě **obnovení nezaopatřenosti** může mladý dospělý znovu čerpat opakující se zaopatřovací příspěvek, ale jednorázový může dostat jen jednou

Zaopatřovací příspěvek: proces

SPOUPRÁCE +IP

- + oznámení OSPOD
- + požadavek mladého dospělého
- + spolupráce
- + ind. plán

ŽÁDOST

- + doložení dob náhr. péče
- + doložení nezaopatřenosti

PRŮBĚH PODPORY

- + čerpání ZP
- + aktualizace IP a dokládání nezaopatřenosti
- + hlášení změn do 8 dnů**
- + při ukončení nezaopatřenosti žádost o jednorázový ZP

Otázky

- Pokud bude ukončena náhradní péče ještě před 1. 1.2022, např. během 12/2021, jak s tím bude nakládáno? Do ledna po staru? Co se týče výživného, jak postupovat? Žalovat rodiče o výživné a následně žádat o dávky, tak jak to bylo do teď? Než se to celé rozběhne, bude leden a co poté? Nepřijde mladý dospělý o peníze?
- Prosim o vysvětlení ustanovení zákona § 50c odst. 3, kde se uvádí, že mladému člověku nenáleží jednorázový zaopatřovací příspěvek dle ZSPOD, pokud mu byla poskytnuta věcná či finanční pomoc dle zákona o ústavní výchově. Znamená to, že ředitelé mohou postupovat podle zákona o ústavní výchově a dát dítěti finanční nebo věcný dar do max. výše 25.000,- Kč? Může dát zařízení dítěti i menší částku než 25.000,- Kč. Jak a kdo mu doplatí zbytek?
- Co když už jde o mladého dospělého (studenta, nezaopatřené dítě) staršího 18 let žijícího samostatně, s kým má spolupracovat a kdo koho bude vyhledávat?
- Lze ustanovení § 50h odst. 1 chápat tak, že lze žádat o zaopatřovací příspěvek 3 roky zpětně?

Otázky

- Pokud klient splní nárok na opakující se zaopatřovací příspěvek, bude mu ÚP kontrolovat, za co peníze utratil? Např. bude dokládat smlouvu o bydlení, platby za bydlení, výpisy z účtu atd.? Pokud ano, kdo bude touto autoritou?
- Která krajská pobočka Úřadu práce bude příslušná?
- Co v případě, že mladý člověk ukončí zdárně střední školu. Na rok odjede do zahraničí nebo půjde pracovat a pak se bude chtít vrátit ke studiu (samozřejmě bude stále mladší 26 let). Bude znovu zařazen do tohoto systému, nebo z něj nesmí vypadnout, jinak už ztratí šanci zvyšovat si vzdělání?
- Dle ustanovení zákona o zániku výplaty dávky - § 50i odst. 2 nárok na výplatu zaniká uplynutím 1 roku ode dne, od kterého mladému dospělému nárok na zaopatřovací příspěvek náleží. Je tím myšleno do 1 roku od přiznání příspěvku (od rozhodnutí) nebo splnění podmínek (od samotného odchodu z DD)?

Otázky

- Jednorázový zaopatřovací příspěvek – pokud je vyplacen, jelikož dítě odešlo z DD a nestudovalo a následně v dalším období začne studovat a stane se tak nezaopatřeným s nárokem na opakující se zaopatřovací příspěvek, bude vracet jednorázový zaopatřovací příspěvek nebo je mu již ponechán?
- Jednorázový zaopatřovací příspěvek vyplácí také ÚP a je třeba o něj požádat, prokázat splnění podmínek pro přiznání dávky a bude nutné čekat na její výplatu, případně jak dlouho?
- Bude nebo nebude Jednorázový zaopatřovací příspěvek považován za příjem v případě, že mladý člověk po opuštění NP bude žádat o sociální dávky (např. pokud nebude mít okamžitě po odchodu z NP práci).

Děkujeme za pozornost.

K. Jůzová Kotalová

A. Křístek

D. Bobková

Odbor rodinné politiky a ochrany práv dětí

MPSV

